

กระทู้ถามที่ ๐๓๖ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๑ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง เงินค่าตอบแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถาพนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ปรระสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ให้กับประชาชนในเรื่องโรคระบาดหรือโรคติดต่อต่าง ๆ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้ปฏิบัติงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน มีแต่ค่าตอบแทนในการศึกษาดูงาน (เงินเหมาจ่ายกรณีศึกษาดูงาน ค่าท่องเที่ยว ค่าของแจก) ทางอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงร้องเรียนมาให้รัฐบาลจัดค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั่วประเทศ เดือนละ ๑,๐๐๐ บาทด้วย เพราะ อสม. ทำงานช่วยเหลือสังคม ช่วยนำผู้ติดเชื้อในหมู่บ้านส่งอนามัยได้ทันทั้งที่และทันเวลาด้วยความเสียสละตลอดมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลทราบเรื่องหรือไม่ที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้องเรียนขอรับเงินค่าตอบแทนเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท หากทราบแล้วรัฐบาลมีแผนนโยบายอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. ถ้ารัฐบาลยังไม่มีนโยบาย จะขอให้รัฐบาลจัดสรรค่าตอบแทนเพื่อเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจเพื่อเป็นค่าดำเนินการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท ได้หรือไม่ หากไม่ได้เพราะเหตุใด ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นิยม วรปัญญา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

จังหวัดลพบุรี

คำตอบกระทู้ถามที่ ๐๓๖ ร.

ของ นายนิคม วรรณปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง เงินค่าตอบแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง เงินค่าตอบแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒

รัฐบาลทราบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือ อสม. เป็นประชาชนที่มีความเสียสละ และนับเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อระบบการสาธารณสุขไทย ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยนับเป็นประเทศเดียวในโลกที่นำระบบอาสาสมัครสาธารณสุขมาดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างแท้จริง และขณะนี้ อสม. ปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา เสียสละทั้งเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพในชุมชนกว่า ๓๐ ปีแล้ว จนเป็นที่ยอมรับของสังคม

กรณีอาสาสมัครโรงเรียนขอรับค่าตอบแทนเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท นั้น รัฐบาลขอเรียนว่า ปัจจุบันรัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการจัดให้ อสม. มีเงินสวัสดิการค่าตอบแทนเดือนละ ๖๐๐ บาท ทั่วประเทศ จำนวน ๕๕๙,๐๑๕ คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่แจ้งในการของบประมาณรัฐบาล ๘๓๔,๐๐๐ คน รวมเป็นเงิน ๓,๐๐๐ ล้านบาท และกระทรวงสาธารณสุขอยู่ในระหว่างดำเนินการของบกลางเพิ่มเติม เพื่อจัดสรรแก่ อสม. ให้ได้ครบทุกคน เพื่อสร้างแรงจูงใจหนุนเสริมให้ อสม. ทั่วประเทศได้ปฏิบัติงานเชิงรุกในการส่งเสริมสุขภาพของท้องถิ่นและชุมชน การดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ การดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล และการเฝ้าระวังโรคในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป และเนื่องจากระบบอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมในสังคมไทยที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชนจึงมีลักษณะของผู้เป็นหุ้นส่วน (partner) ในระบบสุขภาพ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของตนเอง ของครอบครัวและชุมชนร่วมกับรัฐ และภายใต้หลักการพึ่งตนเอง (self reliance) ของประชาชนอันหมายถึงการเป็นผู้รับผลโดยตรงจากการที่คนในชุมชนมีสุขภาพดีหรือไม่ดี จากหลักการและเจตนารมณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้หลักการพึ่งตนเองนั้น เป็นหลักการที่รัฐบาลจะยึดถือไว้เป็นกรอบเพื่อให้ระบบ อสม. ดำรงอยู่ได้

ด้วยการจิตอาสา เพื่อทำคุณงามความดีให้กับสังคม โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนในหมวดเงินเดือน และรัฐบาลได้มองเห็นคุณค่าของ อสม. จึงได้ดำเนินการด้านการจัดสวัสดิการให้ อสม. ดังต่อไปนี้

๑. การจัดสวัสดิการให้การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล โดยให้ อสม. และครอบครัว ได้รับการช่วยเหลือลดค่าห้องพิเศษและค่าอาหารพิเศษร้อยละ ๕๐ ของอัตราที่กำหนด ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และให้ อสม. ที่ปฏิบัติงานมาแล้วตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือ อสม. ดีเด่นระดับจังหวัด ระดับเขต ระดับภาค และระดับชาติ ได้รับการยกเว้นค่าห้องพิเศษและค่าอาหารพิเศษ โดยให้เป็นสิทธิช่วยเหลือเฉพาะตัว ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. การจัดสวัสดิการด้านการศึกษาโดยดำเนินการจัดสรรโควตาให้แก่ อสม. และบุตรธิดา เข้าศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข

๓. การเทียบตำแหน่ง อสม. โดยกรมบัญชีกลาง ได้เทียบตำแหน่ง อสม. จากตำแหน่ง ข้าราชการพลเรือนระดับ ๑ ให้เทียบเท่ากับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนระดับ ๓ เพื่อประโยชน์ในการเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร เมื่อไปประชุม อบรม สัมมนา ตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

- เดินทางไปราชการต่างอำเภอ/ต่างจังหวัด เบี้ยเลี้ยงอัตรา ๒๑๐ บาท/วัน
- เดินทางไปราชการในอำเภอเดียวกัน เบี้ยเลี้ยงอัตรา ๑๒๖ บาท/วัน
- ค่าที่พักเหมาจ่าย อัตรา ๑,๐๐๐ บาท/วัน

๔. การยกระดับการศึกษา โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ลงนามความร่วมมือการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับ อสม. กับกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เพื่อเปิดโอกาสให้กับ อสม. ได้พัฒนาตนเองด้วยการเข้ารับการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่ง อสม. สามารถเทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ ๒ ชุติวิชา คือ ชุติวิชาพัฒนาทักษะชีวิต ๑ และชุติวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน สำหรับ อสม. ดีเด่น เทียบได้ ๓ ชุติวิชา ได้แก่ ชุติวิชาพัฒนาทักษะชีวิต ๑ ชุติวิชาพัฒนาทักษะชีวิต ๒ และชุติวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน

๕. การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการออกปฏิบัติงานบริการสุขภาพในภาวะฉุกเฉินของ อสม. โดยกรมบัญชีกลางได้อนุมัติให้เบิกจ่ายค่าตอบแทน อสม. ผู้ปฏิบัติงานบริการสุขภาพในภาวะฉุกเฉินให้ทางราชการได้เท่าที่จ่ายจริงในอัตราวันละไม่เกิน ๑๐๐ บาท (หนังสือกรมบัญชีกลางที่ กค ๐๔๐๕.๓/๑๐๒๕๕ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕)

๖. การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับ อสม. ดีเด่นระดับชาติ โดยมีการเสนอรายชื่อ อสม. ดีเด่นระดับชาติ เพื่อขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นเหรียญเงิน เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๕๑ กระทรวงสาธารณสุข จะดำเนินการเสนอขอพระราชทานเลื่อนชั้นตราสูงขึ้นในชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นเหรียญทอง ให้กับ อสม. ซึ่งได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นเหรียญเงิน มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี และมีผลงานดีเด่นที่แสดงให้เห็นถึงการต่อยอดขยายผล สำหรับ อสม. ที่ปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๕ ปี และมีผลงานดีจะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นเหรียญเงิน เป็นกรณี ๆ ไป

๗. การมอบเข็มเชิดชูเกียรติ กระทรวงสาธารณสุข จะจัดทำและมอบเข็มเชิดชูเกียรติสำหรับ อสม. ที่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาครบ ๑๐ ปี ๒๐ ปี ๓๐ ปี เป็นประจำทุกปี

๘. การจัดกิจกรรมในงานวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ วันที่ ๒๐ มีนาคม ของทุกปี ซึ่งรัฐบาลได้อนุมัติให้เป็นวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ เป็นต้นมา ดังนั้นในวันที่ ๒๐ มีนาคม ของทุกปี กระทรวงสาธารณสุขได้จัดงานเฉลิมฉลองวัน อสม. แห่งชาติ โดยมีพิธีการมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นเหรียญเงิน ให้ อสม. ดีเด่น ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา

๙. การได้รับการลดค่าโดยสารรถไฟ ซึ่ง อสม. ได้รับส่วนลดค่าโดยสารรถไฟประเภท ชั้นที่ ๓ ที่นั่งธรรมดาเป็นรายบุคคลในอัตราร้อยละ ๒๐ ในช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายนของทุกปี ตลอดทางทุกสาย แต่ไม่รวมค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

นอกจากนี้ปัจจุบันรัฐบาลได้พยายามผลักดันกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของ อสม. ด้วยการยกย่องพระราชบัญญัติอาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งคาดว่าจะนำเสนอได้ในช่วงรัฐบาลนี้